

УДК 658; 316.6

ТЕСТ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ MSCEIT: ОПИС, ВАЛІДИЗАЦІЯ ТА АДАПТАЦІЯ

Юлія Широн

*Інститут економіки і менеджменту Національного університету
«Львівська політехніка», Львів, Україна*

Резюме. Представлено опис та результати адаптації тесту визначення рівня емоційного інтелекту MSCEIT (The Mayer–Salovey–Caruzo. Emotional Intelligence Test), американських дослідників Дж. Майєра, П. Саловея та Д. Карузо на базі Національного університету «Львівська політехніка» з метою використання даної методики у подальших дослідженнях впливу даного показника на продуктивність діяльності працівників. Обґрунтовано вибір зазначеної методики серед існуючих об'єктивних тестових методик. Тест розроблено авторами на основі їх власної чотирикомпонентної структурної моделі здібностей як об'єктивний тест емоційного інтелекту. Дана методика охоплює по два субтести на кожен компонент емоційного інтелекту зазначеної моделі. Адаптацію тесту емоційного інтелекту MSCEIT здійснено відповідно до стандартних алгоритмів адаптації іноземних психодіагностичних засобів: перекладено англійську версію українською, перевірено ретестову надійність, надійність паралельних форм та внутрішню узгодженість (коефіцієнт альфа Кронбаха). Проведено порівняння отриманих результатів загальної вибірки, яку становлять студенти й спеціалісти психологічних та економічних спеціальностей ($N=468$), а також вибірки експертів, яку становлять доктор психологічних наук, а також кандидати психологічних та економічних наук ($N=10$). Тестування проводилось шляхом заповнення бланкових форм тесту та підрахунку отриманих результатів відповідно консенсусним та експертним методами. За результатами проведеного тестування отримано набір ключів для адаптованого тесту MSCEIT. Дослідження ретестової надійності проведено через три тижні. Надійність паралельних форм проведено із застосуванням методик суб'єктивного опитування Д.Гоулмана та М.Холла. Високий рівень суб'єктивності методик у формі опитувальників визначає залежність отриманих результатів від рівня самооцінки. З метою підтвердження достовірності отриманих результатів перевірки надійності паралельних форм проведено дослідження рівня самооцінювання досліджуваної вибірки осіб за допомогою методики «Я реальне» та «Я ідеальне».

Ключові слова: емоційний інтелект, продуктивність діяльності, оцінка, адаптація, MSCEIT.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.141

Отримано 02.12.2021

UDC 658; 316.6

MSCEIT EMOTIONAL INTELLIGENCE TEST: DESCRIPTION, VALIDIZATION AND ADAPTATION

Yuliia Shyron

*Institute of Economics and Management, Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine*

Summary. The article presents the description and results of adaptation of the test of determining the level of emotional intelligence MSCEIT (The Mayer-Salovey-Caruzo. Emotional Intelligence Test), American researchers J. Mayer, P. Salovey and D. Caruzo, based at the National University «Lviv Polytechnic» in order to use this technique in further studies of the impact of this indicator on the productivity of employees. The choice of the specified technique among the existing objective test methods is substantiated. The test was developed by the

authors based on their own four-component structural model of abilities as an objective test of emotional intelligence. This technique covers two subtests for each component of emotional intelligence of this concept. The MSCEIT emotional intelligence test was adapted according to standard algorithms for adapting foreign language psychodiagnostic tools: the English version was translated into Ukrainian, retest reliability, reliability of parallel forms and internal consistency (Cronbach's alpha) were tested. A comparison of the results of the general sample of students and specialists in psychological and economic specialties (N = 468) and a sample of experts consisting of a doctor of psychological sciences and candidates of psychological and economic sciences who are researchers of emotional intelligence (N = 10). Testing was conducted by filling out blank test forms and calculating the results obtained by consensus and expert methods, respectively. Based on the results of the testing, a set of keys for the adapted MSCEIT test was obtained. The retest reliability study was conducted three weeks later. The reliability of parallel forms was carried out using the methods of subjective survey of D. Goleman and M. Hall. The high level of subjectivity of methods in the form of questionnaires determines the dependence of the results obtained on the level of self-esteem. In order to confirm the reliability of the results of the reliability of the parallel forms, a study of the level of self-esteem of the sample of individuals using the method of «I am real» and «I am ideal».

Key words: emotional intelligence, productivity, assessment, adaptation, MSCEIT.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.01.141

Received 02.12.2021

Постановка проблеми. На сьогодні вже не потребує доведення факт, що психологічні фактори значним чином впливають на продуктивність діяльності працівників. Саме емоційний інтелект, який відповідає за здатність усвідомлювати та управляти власними емоціями й емоціями інших людей, безпосередньо впливає на успішність людини в усіх сферах її діяльності.

У сучасних умовах функціонування українських підприємств емоційна складова працівників сильно недооцінюється, наслідком чого є відтік цінних кадрів закордон, високий рівень психо-емоційних захворювань та конфліктності в колективах. Усвідомлюючи важливість впливу емоційного інтелекту на діяльність вітчизняних підприємств, важливим завданням, яке сьогодні стоїть перед системою менеджменту, є пошук ефективних методик оцінювання даного показника та визначення його впливу на продуктивність діяльності працівників. Різноманітність та широкий спектр існуючих методик спонукає до їх детального дослідження, та визначення найпридатніших методик саме у сфері професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження методик оцінювання рівня емоційної грамотності та визначення ефективніших сьогодні стоїть пріоритетним завданням науковців та виходить за межі психологічних досліджень, займаючи провідне місце в дослідженнях вчених також інших наукових сфер: управлінні, соціології, філософії та ін. Найбільшого розповсюдження серед існуючих набули методики оцінювання емоційного інтелекту таких авторів: М. Холла, Н. Шутте, Д. Люсіна, Р. Бар-Она, К. Ізарда, Р. Купера; К. Петридеса й Е. Фернхема, Дж. Майера, П. Саловея та Д. Карузо та ін.

Не зважаючи на велику кількість досліджень у сфері емоційного інтелекту, у вітчизняній психодіагностиці досі немає єдиної ефективної методики оцінювання рівня емоційного інтелекту у сфері професійної діяльності, що в свою чергу, визначає наукову значущість адаптації та валідації для україномовної вибірки на базі Національного університету «Львівська політехніка» тесту MSCEIT, американських дослідників Дж. Майера, П. Саловея та Д. Карузо.

Метою дослідження є перевірка валідності та адаптація відомого в зарубіжній психології об'єктивного тесту визначення рівня емоційного інтелекту MSCEIT, американських дослідників Дж. Майера, П. Саловея та Д. Карузо на базі Національного університету «Львівська політехніка» з метою використання даної методики у подальших дослідженнях впливу даного показника на продуктивність діяльності працівників.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: дослідити існуючі методики оцінювання рівня емоційного інтелекту: їх види та форми; вивчити та дослідити об'єктивний тест визначення рівня емоційного інтелекту

MSCEIT; провести відбір психодіагностичних методів, адекватних процедурі адаптації іншомовного опитувальника; провести розрахунки за всіма процедурами адаптації тесту до вибірки Національного університету Львівська політехніка; визначити надійність отриманих результатів тесту, зокрема перевірити такі показники як ретестова надійність та надійність паралельних форм.

Виклад основного матеріалу. Автори існуючих тестів та опитувальників емоційної грамотності в процесі створення методик оцінювання використовують дві форми моделей: ті, які структурують емоційний інтелект як набір здібностей, та ті, які описують дане поняття як набір особистих якостей. Ряд досліджень [7], [1], [2] свідчать, що між результатами даних методик не спостерігається тісного кореляційного взаємозв'язку. Як зазначають дослідники у сфері емоційного інтелекту [5], [16], саме розроблення методичного інструментарію оцінювання рівня емоційної грамотності з урахуванням структурної моделі здібностей стоїть в основі емпіричних підтверджень валідності концепції EQ. Використання у наших дослідженнях методик, за основаних на структурних моделях здібностей, вважаємо найбільш відповідним та придатним.

Серед існуючих методик оцінювання найширшого розповсюдження отримали тести, які дають змогу об'єктивно оцінити рівень емоційної грамотності опитуваного, а також опитувальники, які характеризуються високим рівнем суб'єктивізму. Андреева І.Н. висуває припущення [7], що дані методики описують різні підсистеми здібностей: тести інтелектуальну, а опитувальники емоційну підсистеми. Проте з метою подальшого розвитку емоційного інтелекту, на нашу думку, однаково важливими є як об'єктивний рівень його оцінювання, так і суб'єктивний, тобто наскільки адекватно його оцінюють.

Одним із перших у сфері дослідження емоційного інтелекту був автор Д. Гоулман, який на основі власної структурованої моделі розробив опитувальник для визначення емоційної компетентності працівників (Emotional Competence Inventory – ECI) [15], [3]. Дана методика набула широкого використання у менеджменті, оскільки автор свої дослідження спрямовував власне на сферу управління та професійну діяльність людини.

Також на сьогодні серед опитувальників самозвіту найбільшого використання набули такі методики оцінювання емоційного інтелекту: методика М.Холла, методика Self Report Emotional Intelligence Test (SREIT) автора Н.Шутте, опитувальник «Емоційний інтелект-2» (ЕМІQ-2) Д.Люсина, тест самозвіту «Emotional Quotient Inventory» (EQ-i) Р. Бар-Она, інтегральний тест на вимірювання емоційних знань «Izard's Emotional Knowledge Test» (ЕКТ) К. Ізарда, тест на встановлення міжособистісних моделей успіху «EQMap» Р. Купера; тест «Trait Emotional Intelligence Questionnaire» (TEIQue) К. Петридеса й Е. Фернхема та ін.

Серед існуючих об'єктивних тестових методик однією з найперших та найбільш розповсюджених залишається авторська методика Дж. Майера, П. Саловея та Д. Карузо (MSCEIT: Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test, 1990 р.). Дана методика дає змогу оцінити рівень емоційного інтелекту за чотирма напрямками здібностей: 1) сприйняття, оцінювання та вираження емоцій (ідентифікація емоцій); 2) використання емоцій для підвищення ефективності мислення; 3) розуміння та аналіз емоцій; 4) свідоме управління емоціями для особистого зростання та поліпшення міжособистісних відносин.

Як стверджують дослідники емоційного інтелекту [5], з метою подальшого розвитку даної галузі досліджень необхідно не створювати нові моделі, а уточнювати структуру емоційного інтелекту та будувати на її основі нові дослідження.

З метою цілісного оцінювання емоційного інтелекту у сфері професійної діяльності, ми обрали об'єктивну методику заснована американськими ученими Дж. Майером, П. Саловеєм та Д. Карузо (MSCEIT), яка, як зазначають дослідники у сфері емоційного інтелекту [16], [5], [16], на сьогоднішні є являється найбільш розробленою та

точною. Широке охоплення всіх складових емоційного інтелекту визначає ефективність та придатність даної методики також у сфері професійної діяльності.

Існує кілька варіантів адаптацій даної методики до вибірок різних національностей. В російській психології автори Сергієнко Є. А. та Ветрова І. І. провели адаптацію даної версії тесту до російської вибірки [16]; також Андреева І. Н. запропонувала власну адаптацію методики до білоруської вибірки [6]. Своєрідність української національності західного регіону країни, з її менталітетом та психологічними особливостями (демократичність, волелюбство, релігійність, гостинність, працелюбство, толерантність до інших народів та ін. [12]), ставить перед нами завдання адаптації даної методики до української вибірки досліджуваного регіону, а саме на базі Національного університету «Львівська політехніка».

Досліджувана методика включає вісім секцій (А, В, С, D, Е, F, G, H), які скомпоновані по дві й відповідають компонентам моделі:

1. Точність сприйняття, оцінювання та вираження емоцій (ідентифікації) вимірюється оцінюванням ступеня та типу емоцій, виражених на різних зображеннях облич (секція А) та картинок (секція Е).

2. Використання емоцій для підвищення ефективності мислення та діяльності вимірюється завданням описати емоційні відчуття та порівняти їх з іншими сенсорними модульностями (секція F), а також завдяки наявності в людей здібності асимілювати наперед заданий настрій у своїх процесах мислення щодо вигаданого персонажа (секція В).

3. Розуміння емоцій вимірюється за допомогою пояснення, як одні емоції можуть поєднуватися з іншими: секція С (вивчалось розуміння протікання емоцій у часі, і навіть розуміння того, як емоції йдуть одна за одною, змінюють одне одного) і секція G (вимір здатності розрізняти змішані й складні почуття).

4. Свідоме керування емоціями для особистісного зростання та поліпшення міжособистісних відносин вимірює те, як досліджувані здійснюють регуляцію ефективними методами управління собою та іншими людьми. Тест слугує наочною ілюстрацією проблеми зі встановлення так званої «правильності» відповідей в області емоційного інтелекту: відносин – секція D (управління своїми емоціями) та секція H (управління емоціями інших людей) [12], [18].

Секція А складається з опису чотирьох фотографій облич, які необхідно оцінити за ступенем вираження за п'ятибальною шкалою кожен із семи запропонованих емоцій: страх, інтерес, щастя, здивування, відроза, гнів та печаль. Завдання D полягає в оцінюванні на шести зображеннях пейзажів та абстракцій семи видів емоцій. Шкала оцінювання зображена у вигляді «смайлів» (схематичних зображень облич з вираженими емоціями).

Секція В складається із опису п'яти ситуацій, в яких необхідно визначити, яким чином певна емоція сприяє виконанню певного виду діяльності. Завданням секції F стоїть асоціація визначених емоцій та відчуттів.

У секції С наведено приклад двадцяти ситуацій, де емоційні стани героїв змінюються іншими емоціями, із запропонованими шістьма варіантами відповідей. Секція G складається із дванадцяти завдань, в яких необхідно визначити поєднання різних переживань в одній емоції.

Секція D містить п'ять ситуацій, в яких за п'ятибальною шкалою необхідно оцінити ефективність чотирьох запропонованих дій, спрямованих на збереження або покращення настрою героя. Секція H описує три ситуації взаємостосунків, запропоновано три варіанти реакцій, за допомогою яких можна впливати на них. Завданням стоїть оцінити ефективність кожної із реакцій [6].

Ключі, отримані засновниками тесту для його опрацювання, були отримані двома методами: експертним та методом консенсусного розподілення [16]. Як зазначає сам автор тесту Дж. Майер, правильні відповіді на тест можна визначити відповідно до консенсусної відповіді групи невідібраних учасників тестування. Наприклад, якщо

респонденти визначають, що обличчя переважно зле, то це можна оцінити як правильну відповідь, відповідно експерти з емоцій виявлять правильні відповіді з більшою надійністю. [4]. На основі методу конусного розподілення кожному варіанту відповіді приписується бал, який відповідає частці респондентів, які обрали дану відповідь. Експертний метод полягає у присвоєнні певній відповіді того балу, який відповідає частці вибірки експертів, яка обрала дану відповідь. Наприклад: якщо дану відповідь обрало 15% респондентів, їй приписується бал 0,15. [16]. У нашому дослідженні використано консенсусний та експертний методи.

У процесі валідації тесту перевірено кілька психодіагностичних показників, зокрема ретестову надійність та надійність паралельних форм. Як зазначалося, з метою подальшого розвитку емоційного інтелекту однаково важливими є як об'єктивний рівень його оцінювання, так і суб'єктивний. З цією метою надійність паралельних форм визначено із застосування методик суб'єктивного опитування Д. Гоулмана [15], [3] та М. Холла. Проте варто зазначити, що на кореляційні зв'язки між результатами тесту та опитувальників значним чином впливатиме рівень адекватного самооцінювання. Обґрунтованість даних методик підтверджена співставленими елементами структури моделі MSCEIT та зазначених методик [18], [19, с. 31], [5], [16], а також широким використанням даних методик саме у професійній сфері діяльності. В таблиці 1 описано взаємозв'язок елементів визначених моделей.

Таблиця 1. Взаємозв'язок структурних елементів моделі Дж. Майера, П. Соловея, Д. Карузо з моделями Д. Гоулмана та М. Холла

Table 1. Interrelation of the structural elements of model of J. Mayer, P. Solovey, D. Caruso with the models of D. Goulman and M. Hall

Автори моделі	Дж. Майер, П. Соловей, Д. Карузо	Секції тесту	Д. Гоулман	Пункти опитувальника	М. Холл	Пункти опитувальника
Структурні елементи моделі методики	Сприйняття, оцінювання та вираження емоцій або ідентифікація емоцій	A (А)	Знання власних емоцій, що охоплюють процеси ідентифікації і найменування емоційних станів, розуміння взаємозв'язків, що виникають між емоціями, мисленням і діями	1, 4	Емоційна поінформованість	1, 2, 4, 17, 19, 25
		E (Д)				
	Використання емоцій для підвищення ефективності мислення та діяльності	F (Е)	Мотивація – як здатність входити в емоційні стани, що сприяють досягненню успіху	8, 10	Само мотивація	5, 6, 13, 14, 16, 22
		B (Б)				
	Розуміння та аналіз емоцій	C (В)	Здатність розпізнавати емоції в інших людей, бути чутливим до них	2, 9	Емпатія	9, 11, 20, 21, 23, 28
		G (Ж)				
	Свідоме керування емоціями для особистісного зростання та поліпшення міжособистісних відносин	D (Г)	Управління емоціями – контроль над емоціями і заміна небажаних емоційних станів адекватними	3, 6	Управління своїми емоціями	3, 7, 8, 10, 18, 30
		H (З)	Підтримка стосунків, здатність вступати в міжособистісні стосунки з іншими людьми і підтримувати їх	5, 7	Управління емоціями інших людей	12, 15, 24, 26, 27, 29

Сформовано автором на основі: [18], [19], [5], [16].

Процедура адаптації тесту визначення емоційного інтелекту MSCEIT на базі Національного університету «Львівська політехніка».

Тест MSCEIT призначений для осіб віком від 17 років, що слугувало підставою проведення дослідження на базі університету «Львівська політехніка» серед студентів та спеціалістів економічних і психологічних спеціальностей. Досліджувана вибірка склала 468 осіб, серед яких: 435 студентів віком від 18–23 років та 33 спеціалісти віком від 24–63 років. Таким чином, досліджувана вибірка охоплює широкий спектр вікових груп. Серед опитуваних 289 жінок та 179 чоловіків. Експертну групу склали 6 кандидатів та 1 доктор психологічних наук, а також 3 кандидати економічних наук, які є дослідниками емоційного інтелекту.

Для спрощення та уніфікації оцінювання тесту запропоновано використовувати систему стенів від 1 до 9. При цьому можуть розрізнятися статичні і динамічні стени. У нашому дослідженні використано динамічні стени, які розраховуються шляхом визначення мінімального значення з діапазону отриманих даних (Омін) та максимального (Омакс). Далі знаходиться значення $\delta = (\text{Омакс} - \text{Омін}) / 9$. Значення більші Омакс відповідають 9-му стени, значення менші Омін відповідають першому стени, а між ними знаходяться інші стени з кроком δ . [10, с. 80–81].

Початковий етап адаптації тесту почався із перекладу тесту з оригінальної англійської мови на українську. Переклад здійснювався за участю трьох експертів (кандидати філологічних наук, які є власниками міжнародних сертифікатів володіння англійською мовою на рівні C1). Під час перекладу назви восьми секцій, які в оригіналі позначені латинськими літерами, були замінені на літери українського алфавіту (А-А, В-Б, С-В, D-Г, Е-Д, F-Е, G-Ж, Н-З).

Наступним етапом дослідження було проведення тестування на базі Львівської політехніки шляхом заповнення бланкових форм тесту, та підрахунок отриманих результатів відповідно консенсусним та експертним методами. Отриману вибірку даних дослідження тесту переведено у динамічні стени від 1 до 9 (таблиця 2).

Таблиця 2. Переведення балів оцінювання тесту MSCEIT в стени

Table 2. Transfer of MSCEIT test scores to the stens

Стени	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Діапазон	0–0,1	0,1–0,2	0,2–0,3	0,3–0,4	0,4–0,5	0,5–0,6	0,6–0,7	0,7–0,8	0,8–0,9

*Розроблено автором на підставі [10, с. 80–81].

Отримані результати консенсусної та експертної груп, переведені в стени, формують відповідний набір ключів для української вибірки досліджуваного регіону, які будуть використані у подальших дослідженнях впливу рівня емоційного інтелекту на продуктивність діяльності працівників українських підприємств.

На наступному етапі дослідження відбувалося підсумовування середнього балу за кожен секцію, далі – обчислення середнього балу за кожен компонент моделі шляхом знаходження середнього балу між секціями. Результат тесту становить середнє значення по восьми секціях тесту.

З метою визначення рівня надійності тесту наступним кроком було проведення повторного тестування обраної вибірки через три тижні. На основі отриманих результатів визначено, що тест MSCEIT володіє високою надійністю. Коефіцієнт кореляції при оцінюванні ре / тестової надійності консенсусної групи становить 0,83 за загальним балом та 0,71–0,87 за окремими шкалами. За даними експертної групи даний показник знаходиться в діапазоні 0,8–0,88, за загальним балом коефіцієнт

кореляції становить 0,83. Отримані результати досліджень ре / тестової надійності наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Величини коефіцієнтів кореляції r-Пірсона показників ретестової надійності (на базі Національного університету «Львівська політехніка»)

Table 3. The values of the r-Pearson correlation coefficients of retest reliability indicators (on the basis of the National University «Lviv Polytechnic»)

№ з/п	Компонент моделі	Консенсусна група (468)		Експертна група (10)	
		Коефіцієнт кореляції (r)	Рівень значущості (p)	Коефіцієнт кореляції (r)	Рівень значущості (p)
1	Сприйняття, оцінювання та вираження емоцій, або ж ідентифікація емоцій	0,81	0,01	0,88	0,01
2	Використання емоцій для підвищення ефективності мислення та діяльності	0,71	0,01	0,82	0,01
3	Розуміння та аналіз емоцій	0,79	0,01	0,80	0,01
4	Свідоме керування емоціями для особистісного зростання та поліпшення міжособистісних стосунків	0,87	0,01	0,88	0,01
5	Загальний бал	0,83	0,01	0,83	0,01
6	Коефіцієнт альфа Кронбаха	0,96	---	0,97	---

*Розраховано автором.

Отримані показники коефіцієнта кореляційної надійності альфа Кронбаха становлять 0,96 та 0,97, що свідчить про високу надійність отриманих результатів дослідження.

Другим етапом перевірки рівня надійності отриманих результатів тестування є визначення надійності паралельних форм із застосування методик суб'єктивного опитування Д.Гоулмана [15] (таблиця 4), та М. Холла. [8] (таблиця 5). Опитування проводились на базі Львівської політехніки шляхом заповнення бланкових форм тесту. Результати обчислювались за допомогою існуючих ключів [8], [14].

Таблиця 4. Визначення надійності паралельних форм з допомогою опитувальника Д. Гоулмана (на базі Національного університету «Львівська політехніка»)

Table 4. The determining of the reliability of parallel forms using the D. Goleman's questionnaire (on the basis of the National University «Lviv Polytechnic»)

№ з/п	Компоненти моделі Дж. Майера, П. Солов'я, Д. Карузо	Компоненти моделі Д. Гоулмана	Консенсусна група (468)		Експертна група (10)	
			Коеф. кореляц. (r) MSCEIT та ECI	Рівень значущості (p)	Коеф. кореляц. (r) MSCEIT та ECI	Рівень значущості (p)
1	Ідентифікація емоцій	Знання власних емоцій	0,77	0,01	0,81	0,01
2	Використання емоцій	Мотивація	0,86	0,05	0,87	0,01
3	Розуміння та аналіз емоцій	Здатність розпізнавати емоції в інших людей	0,78	0,05	0,83	0,01
4	Свідоме управління	Управління емоціями	0,87	0,01	0,87	0,01
5		Підтримка стосунків	0,54	0,05	0,69	0,01
6	Кінцевий показник	---	0,71	0,01	0,81	0,01
7	Коефіцієнт альфа Кронбаха	---	0,948	---	0,963	---

*Розраховано автором.

Таблиця 5. Визначення надійності паралельних форм з допомогою опитувальника М. Холла (на базі Національного університету «Львівська політехніка»)**Table 5.** The determining of the reliability of parallel forms using the M. Hall's questionnaire (on the basis of the National University «Lviv Polytechnic»)

№ з/п	Компоненти моделі Дж. Майера, П. Соловєя, Д. Карузо	Компоненти моделі М. Холла	Консенсусна група (468)		Експертна група (10)	
			Коеф. кореляц. (r) MSCEIT та Холла	Рівень значущості (p)	Коеф. кореляц. (r) MSCEIT та Холла	Рівень значущості (p)
1	Ідентифікація емоцій	Емоційна поінформованість	0,82	0,01	0,84	0,01
2	Використання емоцій	Самотивація	0,74	0,01	0,81	0,01
3	Розуміння та аналіз емоцій	Емпатія	0,81	0,05	0,88	0,01
4	Свідоме керування	Керування своїми емоціями	0,88	0,05	0,88	0,01
5		Керування емоціями інших людей	0,61	0,05	0,71	0,01
6	Кінцевий показник	---	0,75	0,01	0,82	0,01
7	Коефіцієнт альфа Кронбаха	---	0,952	---	0,965	

*Розраховано автором.

Як бачимо, всі отримані показники статистично значущі, зокрема такі компоненти паралельних моделей із MSCEIT, як розуміння та аналіз емоцій, ідентифікація емоцій, управління власними емоціями та використання емоцій мають сильний кореляційний зв'язок із співставленими компонентами досліджуваної моделі. Рівні значущості зазначених кореляційних зв'язків статистично достовірні та на високому рівні статистичної значущості. Також важливо зазначити, що в досліджуваній експертній групі коефіцієнти кореляції та рівні значущості є на вищому рівні, ніж у досліджувальній консенсусній групі. Компоненти моделей, які описують керування емоціями інших людей та взаємостосунки володіють значним кореляційним зв'язком із відповідним компонентом моделі MSCEIT. Загальні показники рівня емоційної грамотності отримані за результатами проведених методик мають сильний кореляційний взаємозв'язок. Отримані показники кореляційної надійності альфа Кронбаха знаходяться в діапазоні 0,948–0,965, що дає змогу сформулювати висновок про високий рівень надійності досліджуваного тесту MSCEIT та відповідно отриманих ключів.

Проте, як було зазначено, методики у формі опитувальників мають високий рівень суб'єктивності та значним чином залежать від рівня самооцінювання. Відповідно даний показник значним чином впливатиме на кореляційні зв'язки між результатами тесту та опитувальників. З метою підтвердження дослідження надійності паралельних форм також проведено дослідження рівня самооцінювання досліджуваної вибірки осіб за допомогою методики «Я реальне» та «Я ідеальне» [9]. Оцінювання рівня самооцінювання полягає у визначенні ступеня кореляційного зв'язку між оцінюванням реальних та ідеальних уявлень про себе.

Методика співвідношення «Я реальне» – «Я ідеальне» складається з двох завдань: 1. Досліджуваній вибірці пропонується перелічити 20 професійних якостей, які є важливими для успішної діяльності працівника, і прорангувати зазначені якості відповідно від 1 до 20-ти. 2. Біля кожної якості із зазначеного переліку проставити оцінку від 1 до 20-ти, яка відображатиме міру властивості кожної із перелічених якостей

досліджуваній особі. Оцінки не повинні повторюватися. Далі за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена знаходиться зв'язок між «Я реальним» та «Я ідеальним».

Відповідно до отриманих результатів рівень високого самооцінювання знаходиться в діапазоні 0,7–0,99, середній рівень самооцінки 0,5–0,69, низький рівень 0,49–0,01 [11].

У результаті проведеного опитування у 19% осіб коефіцієнт рангової кореляції (r) знаходиться в межах від 0,49–0,01 (при $p=0,05$), що свідчить про низький рівень самооцінювання. У 22% досліджуваних даний показник знаходиться в діапазоні 0,7–0,99, тобто їхнє самооцінювання знаходиться на високому рівні. Середній рівень самооцінювання визначений у 59% осіб досліджуваної вибірки. Отже, більшій половині досліджуваної вибірки властивий середній, тобто адекватний рівень самооцінювання, що є підтвердженням отриманих нами результатів досліджень надійності паралельних форм.

Висновки. У процесі адаптації тесту MSCEIT визначення рівня емоційної грамотності Дж. Майера, П. Саловея та Д. Карузо до вибірки Національного університету «Львівська політехніка» здійснено такі заходи:

а) проведено відбір психодіагностичних методів експертним методом, адекватні процедури адаптації іншомовного опитувальника з метою встановлення його валідності й надійності;

б) за всіма процедурами проведено розрахунки та встановлено надійні показники кореляції, що підтверджує валідність та надійність отриманих результатів адаптації тесту до вибірки Національного університету «Львівська політехніка»;

в) отримано набір ключів для адаптованого тесту MSCEIT відповідно експертним та консенсусним методами, які будуть використовуватись у подальших дослідженнях.

Адаптований тест MSCEIT потребує подальшого дослідження з метою визначення нормативних показників для різних вікових груп та досліджуваних різної статі. Також використання даної методики визначення рівня емоційної грамотності на українських підприємствах слугуватиме основою для подальших досліджень впливу даного показника на продуктивність діяльності працівників.

Conclusions. In the process of adaptation of the MSCEIT test of determining the level of emotional intelligence of J. Mayer, P. Salovey and D. Caruso to the sample of the National University of Lviv Polytechnic, the following measures were taken:

a) the selection of psychodiagnostic methods by the expert method, adequate procedures for the adaptation of a foreign language questionnaire in order to establish its validity and reliability was carried out;

b) calculations were performed for all procedures and reliable correlation indicators were established, which confirms the validity and reliability of the results of the test adaptation to the sample of the National University of Lviv Polytechnic;

c) a set of keys for the adapted MSCEIT test was obtained according to expert and consensus methods, which will be used in further research.

The adapted MSCEIT test needs further research to determine normative indicators for different age groups and subjects of different genders. Also, the use of this method of determining the level of emotional intelligence of Ukrainian enterprises will serve as a basis for further research on the impact of this indicator on productivity.

Список використаної літератури

1. Di Fabio A. Emotional intelligence – new perspectives and applications. InTech : Open Access Publisher, 2011. 288 p. DOI: <https://doi.org/10.5772/1188>
2. Fernandez-Berrocalle P., Ruiz D. Emotional intelligence in education. Electronic Journal of Research in Educational Psychology. 2008. Vol. 15. No. 2. P. 421–436.
3. Goleman D. Working with emotional intelligence. New York: Bantam Books, 2000. 400 p

4. J. D. Mayer & other Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion*. 2003. Vol. 3. P. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.97>
5. Августюк М. М. Теоретичний аналіз концептуальних підходів до операціоналізації емоційного інтелекту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2021. № 13. С. 81–87.
6. Андреева И. Н. Адаптация теста эмоционального интеллекта MSCEIT V2.0 на белоруской выборке. *Психологический журнал*. 2012. № 1–2. С. 66–80.
7. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии. *Новополюцк: ПГУ*, 2011. 388 с.
8. Холл Н. Діагностика «емоційного інтелекту». URL: https://stud.com.ua/17625/psihologiya/diagnostika_emotsiynogo_intelektu_holl.
9. Дригус М. Т. Методика визначення самооцінки. Для підліткового віку. *Визначення особистості підлітка / заг. ред. М. Т. Дригус*. Київ: Інститут психології АПН України, 1994. 128 с.
10. Зелінський С. Е. Теоретико-методологічні засади комплексного оцінювання державних службовців: монографія. К.: НАДУ, 2016. 296 с.
11. Контни Уршуля-Ельжбета. Психологічні механізми розвитку професіоналізму соціального працівника: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07 / Контни Уршуля-Ельжбета. К., 2012. 268 с.
12. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 144 с.
13. Мединська Ю. Я. Теоретичні підходи та практичні аспекти діагностики компетентності особистості у сфері емоцій. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 10. С. 11–15.
14. Офіційний сайт «Livejournal». Ответы на тест Гоулмана на эмоциональный интеллект. URL: <https://brotherflame.livejournal.com/662190.html>.
15. Психологические тесты онлайн. Тест эмоционального интеллекта (Гоулман). URL: <https://psyttests.org/emotional/goulman.html>.
16. Робертс Р. Д., Мэттьюс Дж., Зайднер М., Люсин Д. В. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике. *Психология. Журнал высшей школы экономики*, 2004. Том 1. № 4. С. 3–26.
17. Сергиенко Е. А., Ветрова И. И. Тест Дж. Мэйера, П. Сэловея и Д. Карузо «Эмоциональный интеллект» (MSCEIT V. 2.0) Русскоязычная версия. Руководство. Москва: «Институт психологии РАН», 2010.
18. Сергиенко Е. А., Ветрова И. И. Эмоциональный интеллект: русскоязычная адаптация теста Мэйера–Сэловея–Карузо (MSCEIT V2.0) Психологические исследования: электронный научный журнал. Общество с ограниченной ответственностью Издательство Солитон. 2009. №. 6 (8). С. 2.
19. Четверик-Бурчак А. Г. Механізми впливу емоційного інтелекту на успішність життєдіяльності особистості: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2015. 186 с.

References

1. Di Fabio A. Emotional intelligence – new perspectives and applications. InTech: Open Access Publisher, 2011. 288 p. DOI: <https://doi.org/10.5772/1188>
2. Fernandez-Berrocall P., Ruiz D. Emotional intelligence in education. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 2008. Vol. 15. No. 2. P. 421–436.
3. Goleman D. Working with emotional intelligence. New York: Bantam Books, 2000. 400 p.
4. J. D Mayer Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. / J. D Mayer [& other], *Emotion*. 2003. Vol. 3. P. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.97>
5. Avhustiuk M. M. Teoretychnyi analiz kontseptualnykh pidkhodiv do operatsionalizatsii emotsiinoho intelektu. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”*. Seriiia “Psykhologhiia”: naukovyi zhurnal. Ostroh: Vyd-vo NaUOA, cherven 2021. No. 13. P. 81–87. [In Ukrainian].
6. Andreeva Y. N. Adaptatsiia testa emotsiynalnoho yntellekta MSCEIT V2.0 na beloruskoi vyborke. *Psykhologhycheskyi zhurnal*. 2012. No. 1–2. P. 66–80.
7. Andreeva Y. N. Emotsiynalnyi yntellekt kak fenomen sovremennoi psykhologhyi. *Novopolotsk: PHU*, 2011. 388 p. [In Russian].
8. Diahnostyka “emotsiinoho intelektu” (N. Khol). URL: https://stud.com.ua/17625/psihologiya/diagnostika_emotsiynogo_intelektu_holl. [In Ukrainian].
9. Dryhus M. T. Metodyka vyznachennia samoostinky. Dlia pidlitkovoho viku. *Vyznachennia osobystosti pidlitka / zah. red. M. T. Dryhus*. Kyiv: Instytut psykhologhii APN Ukrainy, 1994. 128 p. [In Ukrainian].

10. Zelinskyi S. E. Teoretyko-metodolohichni zasady kompleksnoho otsiniuvannia derzhavnykh sluzhbovtziv: monohrafiia. K.: NADU, 2016. 296 p. [In Ukrainian].
11. Kontny Urshulia-Elzhibieta. Psykholohichni mekhanizmy rozvytku profesionalizmu sotsialnoho pratsivnyka: dys. ... kand. psyk. nauk: 19.00.07, Kontny Urshulia-Elzhibieta. K.: 2012. 268 p. [In Ukrainian].
12. Lovochkina A. M. Etnopsykholohiia: navch. posib. K.: MAUP, 2002. 144 p. P. 139–140. [In Ukrainian].
13. Medynska Yu. Ya. Teoretychni pidkhody ta praktychni aspekty diahnostryky kompetentnosti osobystosti u sferi emotsii. Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota. 2013. No. 10. P. 11–15. [In Ukrainian].
14. Ofitsiinyi sait “Livejournal”. Otvyety na test Houlmana na emotsyonalnyi intellekt: URL: <https://brotherflame.livejournal.com/662190.html>. [In Ukrainian].
15. Psykholohycheskye testy onlain. Test emotsyonalnoho intellekta (Houlman). URL: <https://psyttests.org/emotional/goulman.html>. [In Russsian].
16. Roberts R. D., Mettius Dzh., Zaidner M., Liusyn D. V. Emotsyonalnyi intellekt: problemy teoryi, yzmerenyia i prymenenyia na praktyke, // Psykholohyia. Zhurnal vysshei shkoly ekonomiky, 2004. Tom 1. No 4. P.3–26 [In Russsian]
17. Serhyenko E.A., Vetrova Y.Y. Test Dzh. Maiera, P. Səloveia i D. Karuzo “Emotsyonalnyi intellekt” (MSCEIT V. 2.0) Russkoiazychnaia versyia. Rukovodstvo. Yzdatelstvo “Ynstytut psykholohyy RAN”. Moskva: 2010. [In Russsian].
18. Serhyenko E. A., Vetrova Y. Y. Emotsyonalnyi intellekt: russkoiazychnaia adaptatsyia testa Maiera–Səloveia–Karuzo (MSCEIT V2.0) Psykholohycheskye issledovanyia: elektronnyi nauchnyi zhurnal, Obshchestvo s ohranychennoi otvetstvennostiu Yzdatelstvo Solyton. 2009. No. 6 (8). P. 2. [In Russsian].
19. Chetveryk-Burchak A. H. Mekhanizmy vplyvu emotsiinoho intelektu na uspishnist zhyttiediialnosti osobystosti: dys. ... kand. psykhol. nauk: 19.00.01, Alina Hryhorivna Chetveryk-Burchak; nauk. ker. E. L. Nosenko; Dnipropetr. nats. un-t im. Olesia Honchara. Dnipropetrovsk, 2015. 186 p. [In Ukrainian].